ھجرەت

ئسلام تارىخدا ھجرەت ئككى باسقۇچنى باشتن كەچۈرگەن بولۇپ، بىرى، ئسلام دەۋتبنڭ مەككدىكى باشلنش دەۋرى، يەنەر بىرى مەككە ئازات بولغاندىن كيينكى دەۋردۇر.

١. ئسلام دىننڭ دەسلەپكى چاغلرىدا مەككدىكى بۇتپەرەس ئەرەبلەرىنڭ مۇسۇلمانلارغا قارشى ئېلىپ بارغان تۈرلۈك قيين-قستاقلرى، ماددىي ۋە مەنۋى زىيانكەشلىكلرى سەۋەبلك پەيغەمبرىمز ھەزرتى مۇھەممەد ئەلەيھسسالام ئۇلارنى ئاۋۋال ھەبەشستانغا(ھازىرقى ئېپىوپيەگە)، ئاندىن مەدىنگە ھجرەت قىلشقا بۇيرىغان. مۇھەممەد ئەلەيھسسالام مەدىنە مۇنەۋۋەرە شەھرىدە تۇنجى ئسلام دۆلتىنى تەسس قىلغاندىن كيين، مۇسۇلمانلارىنڭ مەدىنگە ھجرەت قىلشى پەرز بولۇپ بەلگىلەنگەن. ھەتتا ھجرەتتىن ئايرىلىپ قېلىش چوڭ گۇناھلار قاتارىدىن سانالغان. چۈنكى شۇ ۋاقتتا مۇسۇلمانلارىنڭ ھەممە بىرلكتە بۇ تۇنجى دۆلەتنڭ ئەتراپىغا توپلىنش، كۈچ-قۇدرىتىنى بىرلەشتۈرۈش، ئسلامغا قارشى كۈچلەر ئالدىدا قەد كۆتۈرۈپ تۇرۇش ئارقىلق ئسلام دەۋتنى دۇنيانڭ ھەر قايسى جايلرىغا تارقتش يولدا قۇدرەت تېپىشقا زور ئېھتياجلق ئىدى. شۇ سەۋەبتن مۇسۇلمانلارىنڭ مەدىنگە ھجرەت قىلشى قاتتق تەشەببۇس قىلىنغان، ھەتتا ئۆزۈرسز تۇرۇپ ھجرەتنى تەرك ئەتكۈچلەردىن دوستلۇقنى ۋە ئسلامىي قېرىنداشلق رىشتسنى ئۈزۈش ھەققدە ئايەتلەر چۈشكەن. « **ئىمان ئېيتقان، بولسىمۇ (مەدىنگە) ھجرەت قىلمىغانلار بىلەن سىلەرىنڭ ئوتتۇراڭلاردا تاكى ئۇلار ھجرەت قىلغانغا قەدەر ئۆزئارا ئىگە بولۇش بولمايدۇ»**[1]،« **ئۇلار الله يولدا ھجرەت قىلمىغۇچە ئۇلارنى دوست تۇتماڭلار»**[2] دېگەن ئايەتلەر بۇنڭ مسالى. پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەممۇ مەدىنگە ھجرەت قىلشتىن باش تارتقۇچلاردىن ئۆزىنڭ بىزار ئىكەنلىكىنى ئېلان قىلغان.

٢. ئاللاھ تائالا ئسلام دىننى كۈچلەندۈرۈپ، مۇسۇلمانلارغا نۇسرەت بەرگەن، مۇسۇلمانلارىنڭ قۇدرەتلك دۆلتى بەرپا بولغان ۋە ئسلامغا قارشى كۈچلەرىنڭ مەركىزى بولغان مەككىمۇ ئازات بولۇپ، مەدىنە ئسلام دۆلتىنڭ تەركىبگە كىرگەندىن ھجرەتنڭ ھۆكۈمى ئۆزگەردى. پەيغەمبەر ئەلەيھسسالام شۇ ۋاقتتا «مەككە ئازات بولغاندىن كيين ھجرەت يوق، پەقەت ئاللاھ يولدا جىھاد قىلش ۋە نىيەتلا قالدى. جىھادقا چاقرىلغان ۋاقتڭلاردا دەرھال چىقڭلار»[3] دېگەن مەشھۇر سۆزىنى جاكارلىدى.

ئەبۇ سەئىد خۇدرى رەزيەللاھۇ ئەنھۇ رىۋايەت قىلدۇكى، سەھرالق بىر ئادەم پەيغەمبەر ئەلەيھسسالامنڭ يېنغا كېلىپ، ئۇنڭدىن ھجرەت توغرىسدا سورىغاندا، پەيغەمبەر

---

[1] ئەنفال سۈرىسى٧٢-ئايەت.
[2] نسا سۈرىسى٨٩-ئايەت.
[3] ئمام بۇخارى رىۋايتى.

ئەلەيھسسالام ئۇنىڭغا:«ھىجرەتنىڭ ئىشى بەك قاتتىق. سىنىڭ تۆگەڭ بارمۇ؟»دەپ سورايدۇ. ئادەم تۆگىسى بارلىقىنى ئېيتىدۇ. ئاندىن پەيغەمبەر ئەلەيھسسالام ئۇنىڭدىن تۆگىنىڭ زاكىتىنى بېرىۋاتامسەن دەپ سورايدۇ. ئادەم بېرىۋاتىدىغانلىقىنى سۆزلەيدۇ. بۇ ۋاقىتتا پەيغەمبەر ئەلەيھسسالا ئۇنىڭغا:« تۇغان يېرىڭدە ئىشىڭغا داۋام قىلغىن، ئاللاھ سېنىڭ ئەمىلىڭدىن ھېچ نەرسىنى مۇكاپاتسىز قويمايدۇ»[4]دەيدۇ. يەنى بۇ ھەدىستە پەيغەمبەر ئەلەيھسسالام بۇ ئادەمنى ھىجرەت قىلىشتىن قايتۇرۇپ، ئۇز يۇرتىدا بىلگىنىچە ئەمەل-ئىبادەت قىلىشقا بۇيرىغان.

رىۋايەت قىلىنىشىچە، سەفۋان ئىبنى ئۇمەييە مۇسۇلمان بولغاندىن كېيىن، مەككىدە، "ھىجرەت قىلمىغان ئادەمنىڭ دىنى قوبۇل قىلىنمايدۇ"دېگەن سۆزنى ئاڭلاپ مەدىنىگە كېلىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھسسالام ئۇنىڭدىن نېمە ئۈچۈن كەلگەنلىكىنى سورىغاندا، ئۇ مەككىدە ئاڭلىغان ھېلىقى سۆزنى ئېيتىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھسسالام ئۇنىڭغا:« سەن مەككىگە قايتقىن، سىلەر شۇ جايدا تۇرۇشقا داۋام قىلىڭلار، ئەمدى ھىجرەتنىڭ ۋاقتى تۈگىدى، ئەمدى جىھاد بىلەن نىيەت قالدى»[5]دەيدۇ.

ھىجرەتنىڭ ۋاقتى تۈگىدىمۇ؟

ھىجرەتنىڭ ۋاقتى تۈگىگەن يوق. پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋە سەللەمنىڭ « ھىجرەتنىڭ ۋاقتى تۈگىدى، ئەمدى جىھاد بىلەن نىيەت قالدى»دېگەن سۆزىنى ئۆلىمالار مەككىدىن مەدىنىگە ھىجرەت قىلىشنىڭ ۋاقتى تۈگىدى، دەپ شەرھلەيدۇ.

ئەھۋال بۇنداق ئىكەن، دارى كۇفرىدىن دارى ئىسلامغا ھىجرەت قىلىشنىڭ يولى تا قىيامەتكىچە ئوچۇقتۇر.

دارى كۇفرى بىلەن دارى ئىسلامنىڭ تەرىپى

دارى كۇفرى- ئاھالىسىنىڭ كۆپ سانلىقى كۇففارلاردىن بولۇپ، كۇففارلارنىڭ ھاكىمىيىتى يۈرگۈزىلىدىغان دۆلەت.

دارى ئىسلام- ئاھالىسىنىڭ كۆپ سانلىقى مۇسۇلمانلاردىن بولۇپ، ئىسلام ئەھكاملىرى كۆپرەك يۈرگۈزىلىدىغان دۆلەت.

ئىسلام فىقھشۇناسلىرىنىڭ تەرىپلىرى

ھەنەفىي مەزھىبىنىڭ ئۆلىمالىرىدىن سەرەخسى دارى ئىسلامنى مۇنداق تەرىپلىگەن: مۇسۇلمانلارنىڭ قولىدا بولغان ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ ئامانلىقى كاپالەت قىلىنغان دۆلەت دارى ئىسلامدۇر.

شافىئىي مەزھىبىنىڭ پېشىۋالىرىغا كۆرە، ئىسلام ئەھكاملىرى يۈگۈزىلىدىغان ياكى ئاھالىسى مۇسۇلمانلار بىلەن مۇسۇلمان ئەمەسلەردىن تەركىپ تاپقان ياكى ئەسلىدە مۇسۇلمانلار ياشىغان

---

[4] ئىمام بۇخارى رىۋايىتى.
[5] بۇخارى ۋە مۇسلىم رىۋايىتى.

بولسمۇ، ئۇلار قوغلاپ چىقىرىلغان جايلار دارى ئىسلامدۇر.

بۇنىڭغا بىنائەن، دارى ئىسلام مەيلى ئۇجايلارنى كاپىرلار مۇستەملىكە قىلىۋالغان بولسۇن، مەيلى مۇسۇلمانلارنى قوغلاپ چىقىرىپ ئۇزلىرى ئىگىلىۋالسۇن، ھېچبىر ۋاقت دارى كۇفرىغا ئايلىنىپ قالمايدۇ. چۈنكى ئۇ ئەسلىدە مۇسۇلمانىنىڭ يۇرتى. پەلەستىن، چېچەنىستان بۇنىڭ مىسالى.

ئەمما مالىكىي ۋە ھەنبەلىي مەزھەبلىرىگە كۆرە، دارى ئىسلام كاپىرلارنىڭ قانۇن-تۈزۈملىرى يولغا قويۇلۇش بىلەن دارى كۇفرىغا ئايلىنىپ قالىدۇ.

ھازىرقى زامان ئۆلىمالىرىغا كۆرە، دارى ئىسلام مۇسۇلمانلارنىڭ قولىدا بولغان، ئىسلام ئەھكاملىرى ئىجرا قىلىنىدىغان، مۇسۇلمانلار ئەزانىنى ئەركىن ياڭرىتىپ، ئىبادەتلىرىنى توسالغۇسىز، ئازادە قىلالايدىغان دۆلەتنى كۆرسىتىدۇ.

يەنە ھازىرقى كۆپلىگە ئىسلام دۆلەتلىرىگە ئوخشاش مۇسۇلمانلارنىڭ قولىدا بولسىمۇ، ئىسلام ئەھكاملىرى تولۇق ئىجرا قىلىنمايدىغان دۆلەتلەرمۇ دارى ئىسلاملىقتىن چىقىپ كەتمەيدۇ.

ئىسلام ئۆلىمالىرىغا كۆرە، ئەسلىدە دارى كۇفرى بولسىمۇ مۇسۇلمانلار تەرىپىدىن ئازات قىلىنغان دۆلەتلەرمۇ دارى ئىسلام قاتارىدىن سانىلىدۇ. مۇنداق دۆلەتلەردە ئىسلام ئىبادەتلىرى ئاشكارا ۋە ئازادە قىلىنغان ئىكەن، ئۇنىڭدىن ھىجرەت قىلىپ چىقىپ كېتىش قەتئىي جائىز ئەمەس. بەلكى مۇنداق دۆلەتكە ھىجرەت قىلىپ بېرىش لازىم كېلىدۇ.

بۇنىڭغا بىنائەن، ئىسلام ئىبادەتلىرى ئەركىن ۋە ئازادە قىلىنىدىغان، مۇسۇلمانلارنىڭ جېنىغا، مال-مۈلكىگە ۋە ئار-نومۇسىغا زىيان-زەخمەت يەتمەيدىغانلىقى كاپالەت قىلىنغان قانداقلا بىر دۆلەتتىن ھىجرەت قىلىپ كېتىش جائىز ئەمەس.

ئەللامە ماۋەردى مۇنداق دېگەن:« كاپىرلارنىڭ دۆلىتىدە مۇسۇلمانلار ئۆزلىرىنىڭ ئەقىدىسىنى ئاشكارا ئېلان قىلىپ، ئىبادەتلىرىنى ئازادە، ئەركىن قىلالىسا، ئۇ دۆلەت دارى ئىسلامدىن سانىلىدۇ. مۇنداق بىر دولەتتە تۇرۇش ھىجرەت قىلىشتىن ئەۋزەلدۇر. مۇنداق قىلىشتا باشقىلارنىمۇ مۇسۇلمان قىلىش ئىمكانىيىتى بولىدۇ.»

ھىجرەتنىڭ ھۆكمى

ئۆلىمالارغا كۆرە، دارى كۇفرىدىن دارى ئىسلامغا ئۆزىنىڭ دىنىنى ساقلاش يۈزىسىدىن ھىجرەت قىلىشنىڭ ھۆكمى پەرز ۋە مۇستەھەبتىن ئىبارەت ئىككى تۈرلۈك بولىدۇ.

١. دارى كۇفرىدا دىنىنى ئاشكارا قىلىشقا پېتىنالمايدىغان ۋە زورلۇق بىلەن دىنىدىن ياندۇرۇلۇش خەۋپىدە قالغان ئادەم ئۈچۈن دارى كۇفرىدىن دارى ئىسلامغا ھىجرەت قىلىش پەرزدۇر.

٢. دىنىنى ئاشكارا قىلالايدىغان، ئىبادەتلىرىنى ئازادە ئورۇندىيالايدىغان، ئۆزىنىڭ ئامانلىقى كاپالەتكە ئېلىنغان ئادەمنىڭ دارى كۇفرىدىن دارى ئىسلامغا ھىجرەت قىلىشى مۇستەھەبتۇر.

مۇستەھەب-قىلسا ياخشى بولىدىغان، قىلمىسا گۇناھ بولمايدىغان ئىش دېمەكتۇر.

چۈنكى پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەمنىڭ تاغىسى ئاببىاسمۇ مۇسۇلمان بولغان تۇرۇپ مەككە ئازات بولغان ۋاقىتقىچە مەككىدە تۇرغان. بەزى ئۆلىمالار مۇنداق شارائىتتا دارى كۇفرىدا تۇرۇش مۇسۇلمانلار ئۈچۈن مەنپەئەتلىك بولسا، ھىجرەت قىلماسلىقنىڭ مۇستەھەبلىكىنى سۆزلەيدۇ.

ھىجرەتنىڭ ھۆكۈمى تا قىيامەتكىچە باقىيدۇر

قايسىبىر دۆلەتتە ۋە قايسىبىر ۋاقىتتا ھىجرەت قىلىشقا زۆرۈرىيەت تېپىلسا ھىجرەت قىلىشنىڭ يولى ئوچۇق، ھۆكۈمى باقىيدۇر. چۈنكى ئەقىدىنى مۇھاپىزەت قىلىش دىنىمىزدا جان تىكىپ قوغداشقا تېگىشلىك ٥ چوڭ قىممەتنىڭ ئەڭ ئالدىنقىسىدۇر. بۇ بەش چوڭ قىممەت دىن، ئەقىل، جان، نومۇس ۋە مال-مۈلۈكتۇر.

ھىجرەت قىلىپ بارغان جايدىكى ھاكىمىيەتنىڭ قوبۇل قىلىشى شەرت

ئەمما ھىجرەت قىلىش ئۈچۈن ھىجرەت قىلىدىغان جاينىڭ ئۈنىڭغا ھىجرەت قىلىپ كەلگۈچىلەرنى قوبۇل قىلالىشى ۋە ئۇلارنىڭ جېنى بىلەن مال-مۈلكىنىڭ ئامانلىقىغا كاپالەت قىلالىشى شەرت. چۈنكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ساھابىلىرىنى بىرىنچى قېتىم ھىجرەت قىلىشقا بۇيرىغىنىدا، ئۇلارنى ھەبەشىستانغا بېرىشقا بۇيرىغان ۋە «ئۇنىڭدا يېنىغا بارغانلارغا زۇلۇم قىلمايدىغان، ئادالەتلىك بىر پادىشاھ بار» دەپ تەكىتلىگەن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇ سۆزى ئۇجايغا ھىجرەت قىلىپ بارغانلارنىڭ ھەقسىزلىككە ئۇچرىمايدىغانلىقى ۋە جېنى بىلەن مال-مۈلكىنىڭ قوغدىلىدىغانلىقىغا ئىشارەت قىلىدۇ. ئەگەر پەيغەمبىرىمىزدە بۇ ئىشەنچ بولمىسا ئىدى، ساھابىلىرىنى ئۇجايغا ھىجرەت قىلىشقا ھەرگىز بۇيرىمىغان بولار ئىدى.

دېمەك، ھىجرەت قىلىش ئۈچۈن ھىجرەت قىلىپ بارىدىغان جايدىكى ھاكىمىيەتنىڭ مۇھاجىرلارنى شەرتسىز قوبۇل قىلىشى ۋە ئۇلارنىڭ ئامانلىقىغا تولۇق كاپالەت قىلىشى شەرت.

قايسى دۆلەت ھىجرەتنى قوبۇل قىلىدۇ؟

پاناھ ئىزدەپ ھىجرەت قىلىپ بارغانلارنى ئەينى ۋاقىتتىكى مەدىنىلىك ئەنسارلار مەككىدىن كەلگەن مۇھاجىرلارنى قوبۇل قىلغاندەك قوبۇل قىلىدىغان بىرەر ئىسلام دۆلىتى بارمۇ دۇنيادا؟

جاۋاب: ھىجرەت قىلىپ كەلگەن مۇسۇلمان قېرىنداشلىرىنى قوبۇل قىلىپ، باغرىغا باسىدىغان ۋە يەكلىمەي ئۆز گىرەۋدانلىرى قاتارىدا سانايدىغان بىرەر ئىسلام دۆلىتى يوق! ئەمما كاپىر دۆلەتلىرى بار.

مۇسۇلمانلار ئۆز يۇرتلىرىدىكى جەۋر-زۇلۇملار سەۋەبلىك دىنىنى قوغداپ قېلىش، ئىسلامىي ئەقىدىسىنى مۇھاپىزەت قىلىش يولىدا، ئانا ۋەتىنىنىڭ، بالا-چاقىنىڭ، ئۇرۇق-تۇغقانلارنىڭ مېھرىدىن كېچىپ، ھازىرقى ئىسلام دۆلەتلىرىدىكى قېرىنداشلىرىنى پاناھ تارتىپ، مۇبىر جاپادا چەتكە چىقسا، ئۇلارنىڭ بېشىغا كەلمىگەنلەر قالمايدۇ. قوشنا دۆلەتلەردىكى ئىرقداشلىرى ئۇلارنى

ئازراق مەنپەئەت يۈزىسىدىن زالىملارنىڭ قولىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىدۇ، يىراقتىكى مۇسۇلمان قېرىنداشلىرى ئۇلارنى يەكلەيدۇ، ھەتتا ئادەم قاتارىدا كۆرمەيدۇ.

دېمەك، ئۇلارنىڭ بۇ ئۇلۇغۋار ھىجرىتىنى ھېچكىم قوبۇل قىلمايدۇ.

مۇسۇلماننى باغرىغا باسىدىغان ئىسلام دۆلىتى يوق

دۇنيادا كۆپلىگەن دۆلەتلەر ئۆزلىرىنىڭ ئىسلام شەرىئىتىنى ئاساس قىلغان ھالدا ئىش كۆرىدىغانلىقىنى سۆزلىسە، يەنە بەزىلىرى ئۆزلىرىنى قۇرئان ۋە سۈننەتنىڭ يولىدا توپتوغرا مېڭىۋاتقان ئىسلام دۆلەتلىرى ئىكەنلىكىنى دەۋا قىلىدۇ. ئىشلار ھەرگىز ئاڭلىغىنىمىزدەك ۋە كۆرۈنگىنىدەك ئەمەس. دۇنيادا ئىسلام دۆلىتى يوق. بەلكى مۇسۇلمانلار دۆلىتى مەۋجۇت. ئۆزلىرىنى ئىسلام دۆلىتى ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ يۆلەكچىسى دەپ دەۋا قىلىپ كېلىۋاتقان دۆلەتلەردە ئىسلامنىڭ زاھىرىي ئىبادەتلىرىدىن ۋە كىشلەرنىڭ ئىسلامىي قىياپىتىدىن باشقا ئىسلامنى كۆرگىلى بولمايدۇ. مەيلى ئاتالمىش ئىسلامىي ھۆكۈمەتلەر بولسۇن، مەيلى نامىدىكى تەقۋادار مۇسۇلمانلار بولسۇن، چەتئەللەردىن ھىجرەت قىلىپ، ئۇلارنى پاناھ تارتىپ كەلگەن ئەزىز مۇسۇلمانلارنى غەرىبلىك كاپىرلارنى ھۆرمەتلىگەنىنىڭ يۈزدىن بىرىچىلىكمۇ ھۆرمەتلەپ قويمايدۇ. بەلكى ئۇلاردىن سەسكىنىدۇ، خورلايدۇ، كۆزگە ئىلمايدۇ. ئەمما ئامېرىكىلىقلارنى ۋە غەربلىكلەرنى بولسا، خوشامەتلىك بىلەن ئەزىزلايدۇ. بۇ قۇرئان كەرىمدىكى« كۇففارلارغا قاتتىق، مۆمىنلەر ئارا مېھرىبان»دېگەن ئايەتنىڭ تامامەن تەتۈرىسىدۇر. بۇنىڭدىن مەلۇمكى، ھازىرقى مۇسۇلمانلاردا بۇ ئايەتتە ماختالغان مۆمىنلەرنىڭ ئەخلاقىدىن بىرىمۇ يوق.

ھازىرقى ئىسلام مەملىكەتلىرىدە ئىسلامىي قېرىنداشلىق پەقەت جۈمەنىڭ خۇتبىلىرىدا سۆزلىنىدىغان، ئەمما ئەمەلگە ئاشمايدىغان ئارمانغا ئايلىنىپ قالغان بىر نەرسە.

قوشنا دۆلەتلەرنىڭ سېتىۋېتىشى، يىراقتىكى ئىسلام دۆلەتلىرىنىڭ مۇرىسىدىن ئىتتىرىشى، ھەيدەپ چىقىرىشى، تۇرمىلەرگە يىغىپ ئاندىن ئۆز يۇرتىغا زورلۇق بىلەن يولغا سېلىپ قويىشى قاتارلىق مۇئامىلىلەرنى كۆرگەن قېرىنداشلىرىمىز ئاستا-ئاستا ئاچچىق رىئاللىقنى قوبۇل قىلىپ، ھازىرقى دۇنيادا ھىجرەت قىلىدىغان جاينىڭ يوقلىقىنى ھېس قىلماقتا.

ھىجرەتنى كىملەر قوبۇل قىلىدۇ

ئۆز يۇرتىدا ئېزىلگەن، ئۆزلىرىنىڭ ئىسلامىي ئەقىدىسىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن ئاللاھ يولىدا ھىجرەت قىلىپ مىڭ جاپادا چەتكە چىققان مۇسۇلمان قېرىنداشنى «خوش كەپسىز» دەپ قوبۇل قىلىدىغان، باغرىغا باسىدىغان بىرەر ئىسلام دۆلىتى بولمىغان بىلەن، ئۇلارنى قوبۇل قىلىپ گىرەۋدانلىق بېرىدىغان كاپىر دۆلەتلىرى بار.

ئەمما كاپىرلار مۇسۇلمانلارغىلا ئەمەس، ھەتتا قانداقلا بىر ئىنسانغىمۇ غەرەزسىز ياخشىلىق قىلمايدۇ. ئۇلار بەكمۇ يىراقنى كۆزلەپ پىلان تۈزىدۇ. ئۇلار يېنىغا ھىجرەت قىلىپ بارغانلارنى ئىسلامىي ئەقىدىسىدىن ياندۇرالمىسىمۇ، ئالدىرىماستىن ئۇلارنىڭ باللىرىنى، نەۋرىلىرىنى، ۋە ھېچ بولمىغاندا ئۇلارنىڭ چەۋرىلىرىنى يولدىن چىقىرالايدۇ. شۇڭا ئامېرىكا بىلەن ياۋروپا ئەللىرىدە

تۇغۇلغان بالىغا ئاتا-ئانىسى ئىگە بولۇشتىن ئاۋۋال ھۆكۈمەت ئىگە بولۇپ بولىدۇ. ئۇلار بىر ئامالىلارنى قىلىپ بالىلارنىڭ قەلبىنى ئوۋلاشنى، ئاندىن پۈتۈنلەي ئۇلارغا ئىگە بولۇشنى بىلىدۇ.

ئۇرغۇنلىغان مۇجاھىد قېرىنداشلىرىمىز ئاتالمىش ئىسلام دۆلەتلىرىگە بېشىنى سىغدۇرالمىغانلىقتىن، چارىسىزلىكتىن ياۋروپا دۆلەتلىرىگە ھىجرەت قىلىپ كېتىشكە مەجبۇر بولدى. ئۇلار كەتكەن بىلەن ئۇلارنىڭ كۆڭلى ھەرگىزمۇ خاتىرجەم ئەمەس. ئۇلار ماددىي جەھەتتىن غەمدىن قۇتۇلغان بىلەن ئەقىدىسىنى قانداق ساغلام ساقلاپ قېلىش، بالىلىرىنىڭ ئەقىدىسىنى قانداق قوغداپ قېلىش، توغرىسى ئۆز بالىلىرىغا قانداق ئىگە بولۇشنىڭ غېمىدە ياشىماقتا.

ئافغانىستان ھىجرەت زېمىنمۇ؟

ئانا ۋەتەندە ئافغانىستان ئوبرازى بەكمۇ قالتىس تەسۋىرلىنىدىغان ئوخشايدۇ. بولۇپمۇ مۇندىن ٢٠-٢٥ يىللار ئىلگىرى ئافغانىستان تاغلىرىدا تارتىلغان رەسىملەر بىلەن ئېلىنغان سىن ئالغۇ پىلاستىنكىلىرى شۇنداق ھەيۋەتنى بەرگەن بولىشى ئېھتىمال. ئانا ۋەتەندىكى بىر قىسىم قېرىنداشلىرىمىزنىڭ نەزىرىدە ئافغانىستانغا ھىجرەت قىلىش بىردىنبىر ئارمان بولۇپ شەكىللەنگەنلىكى مەلۇم. ئۇلار دۇنيانىڭ ۋەزىيىتىدىن، خەلقئارا خەۋەرلەردىن خەۋەردار ئەمەسمىدۇ؟ گېزىت ئوقۇمامدىغاندۇ؟ تېلېۋىزوردا خەۋەر كۆرمەمدىغاندۇ؟

ئافغانىستان ھىجرەت زېمىنى دەپ كىم دەپتۇ؟ ئافغانىستانغا ياكى پاكىستانغا ھىجرەت قىلىپ بارغانلارنىڭ جېنى ۋە مال-مۈلكىگە كاپالەت قىلىندىمۇ؟ مۇندىن كېيىنمۇ قىلىنامدۇ؟

چۈنكى بىرەر جاينىڭ ھىجرەت زېمىنى بولىشى ئۈچۈن ئۇ جاينىڭ ھىجرەت قىلغۇچىلارنى قوينىغا ئالىدىغان، ئۇلارنىڭ جېنى بىلەن مال-مۈلكىنىڭ ئامانلىقىغا كاپالەت قىلالايدىغان بولىشى شەرت.

بۇ شەرتلەر ئافغانىستاندا ياكى پاكىستاندا تېپىلامدۇ؟ ئۇلار راستىنلا بارغانلارنى قوغدامدۇ؟ ئەكسىچە، ئۇلارنى سېتىۋەتتى.

تالىبان بىلەن پاكىستان ساقچىلىرى ئۇيغۇرلارنى ساتقان

ئۇلار بۇرۇنمۇ ئۇيغۇر قېرىنداشلىرىمىزنى سېتىۋەتكەن ئىدى. بولۇپمۇ ئامېرىكا باشچىلىقىدىكى بىرلەشمە كۈچ ئافغانىستانغا ھۇجۇم باشلاتقاندا، ئافغانىستاندا تالىبانلار، پاكىستاندا پاكىستاننىڭ قەلەندەر ساقچىلىرى بىزنىڭ ئۇيغۇر قېرىنداشلىرىمىزنى ئامېرىكا قوشۇنلىرىغا ئازراق مەنپەئەت بەدىلىگە تۇتۇپ بەرگەن. ھەتتا گۇۋانتانامو تۈرمىسىگە بارغان ئۇيغۇرلار ئىچىدە ھاياتىدا بىرەر قېتىم بولسىمۇ قولىغا قورال ئېلىپ باقمىغان، پەقەت ئۆز تىرىكچىلىك يولىدا كېتىپ بارغىنىدا توساتتىن تۇتۇلۇپ قالغان ئۇيغۇرلارمۇ ئاز ئەمەس. باشقا مىللەتلەردىنمۇ شۇنداق تۇتۇلۇپ گۇۋانتانامو تۈرمىسىدە ياتقانلارمۇ ئاز ئەمەس. بۇ ۋەقەلىكلەرنىڭ يېتەرلىك دەلىل-ئىسپاتى بار.

ئۆز ۋاقتىدا بىزنىڭ ئۇيغۇر مۇجاھىدلىرىمىز تالىبان ھۆكۈمىتىگە ئالدىنىپ كەتكەن. ئۇلار بىزنىڭ مۇجاھىدلىرىمىزنىڭ تېگىنى ئۇيغۇرلارنىڭ نەق دۈشمىنىگە ئەمەس، بەلكى تالىباننىڭ ئاۋۋال

دوستى، كېيىن دۈشمىنى بولغان ئامېرىكىغا قارىتىشتا غەلىبە قىلغان. تالىبان بىر تەرەپتىن خىتاي ھۆكۈمىتى بىلەن مەخپى دوستلۇق ئورنىتىپ، خىتاينىڭ ياردەملىرىگە ئېرىشسە، يەنە بىر تەرەپتىن ئۇيغۇرلارنىڭ پۈتنى مەھكەم باغلاپ تۇتۇپ تۇرۇشتا غەلىبە قىلغان. تالىبان ئۇيغۇر مۇسۇلمانلىرىغىلا ئەمەس، بەلكى ئەرەب، تۈرك، ئافغان قاتارلىق ھەر مىللەت مۇجاھىدلىرىغا ئېغىر دەرىجىدە زىيان سالغان. تالىبان ئۆز ۋاقتىدا ئامېرىكا ئامېرىكا بىلەن پاكىستان دۆلەت مەخپىيەتلىك ئىدارىسىنىڭ كۈچى بىلەن ئوتتۇرىغا چىقىپ، ئافغانىستاندىكى ئىسلامىي ھۆكۈمەت _ بۇرھانۇددىن رەببانىينىڭ ھۆكۈمىتىنى ئاغدۇرۇپ تاشلىغان، ئاندىن ئىسلامنى تەتبىق قىلدۇق دېگەن دەۋا بىلەن بىر قانچە كىشىنىڭ بېشىنى كېسىش ۋە بىر قانچە ئوغرىنىڭ قولى كېسىش بىلەن نام چىقارغان. تالىبان ئافغانىستاندا ھاكىمىيەت بېشىغا كەلگەندىن كېيىن، ئۆزىگە ئىشىنىپ كەتكەن ۋە شۇ ھامان كونا دوستلىرى پاكىستان بىلەن ئامېرىكىدىن يۈز ئۆرۈگەن ۋە ئۇلارنىڭ بۇيرۇقىغا ئىتائەت قىلمايدىغان بولغان. چۈنكى ئۇلار ئافغانىستاننىڭ يېرىمىدىن كۆپرەك جايىنى ئىدارە قىلغان زور كۈچ بولغانلىقتىن، باشقىلاردىن قورقمايدىغان دەرىجىگە يەتكەن. بۇ ئەھۋال پاكىستان ۋە ئامېرىكا مەخپىيەتلىك ئىدارىسىنى قاتتىق بىئارام قىلغان. شۇ سەۋەبتىن ئامېرىكا قوشماشتاتلىرى ياسالما ١١-سېنتەبىر ۋەقەسىنى چىقىرىپ تالىباننى يوقىتىشنى پىلانلىغان ۋە مەقسىتىگە يەتكەن. چوڭ گەپ قىلغان تالىبان ئامېرىكا ئۇرۇش ئايروپىلانلىرى ئافغانىستانغا يېتىپ بارماستىنلا كابۇلنى بوشىتىپ تىكىۋەتكەن. بارلىق كەلگۈلۈك، ئۇيغۇر، ئەرەب، چېچەن قاتارلىق مۇجاھىدلارغا كەلگەن.

بۈگۈنكى كۈندە، ئامېرىكا قوشما شتاتلىرى ئەل قائىدە ۋە تالىبان مىلىتانلىرىنى تازىلاش ۋە تېررورىزمغا قارشى تۇرۇش باھانىسى بىلەن ئافغانىستان ۋە پاكىستاننىڭ مەلۇم جايلىرىدىكى مۇسۇلمان قېرىنداشلارنى ئۇچقۇچىسىز ئۇرۇش ئايروپىلانلىرىنى ئىشقا سېلىپ قەتلى قىلماقتا. پاكىستان بىلەن ئافغانىستان ھۆكۈمەتلىرى ئامېرىكىنىڭ مۇسۇلمانلارنى خالىغانچە بومباردىمان قىلىشىغا يول قويۇپ تۇرماقتا، ھەتتا ياردەملەشمەكتە.

مۇندىن١٥-٢٠يىللار ئىلگىرى مۇسۇلمان مۇجاھىدلىرىنىڭ مەركىزى بولغان ئافغانىستان تاغلىرى ھازىر ئۇچقۇچىسىز ئۇرۇش ئايروپىلانلىرىنىڭ بومباردىمان قىلىش نىشانىغا ئايلىنىپ قالغان. ئۇ جايلاردىكى كىشىلەرنىڭ ئۆز جانلىرىنى قوغداشتىن باشقا دەردى يوق. ئۇلار قۇربانلىق قىلىش ئۈچۈن تەييارلانغان قويلاردەك ئۆلۈمنى كۈتۈپ، تىترەك ئىچىدە تۇرماقتا. پاكىستاننىڭ يىراق قىشلاقلىرىدا ئۆيىنىڭ ئىچىگە مۆكۈنۈپ يۇرۇپ ھەربىي مانەۋارلىرىنى ۋە كىچىك باللارنىڭ قۇرئان يادلاۋاتقان سۈرەتلىرىنى تارتىپ ۋەتەنگە ئەۋەتكەنلەر بىرەر يۇقىرى ئورگاننىڭ مەنپەئەتى ئۈچۈن خىزمەت قىلماقتا. چۈنكى ئۇ جايلاردا ئۇنداق قورال كۆتۈرۈپ يۇرۇش ۋە ١٠-٢٠ باللىنى بىر ئۆيگە توپلاپ ئوقۇتۇش ئۇلارنىڭ قولىدىن كەلمەيدۇ.

مۇشۇنداق بىر شارائىتتا ئافغانىستانغا ياكى پاكىستانغا ھىجرەت قىلىمىز دېگۈچىلەر ئۆزلىرىنى قاراپ تۇرۇپ ئوتقا تاشلىماقچى بولغان ياكى ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالماقچى بولغان ئادەمگە ئوخشايدۇ. چۈنكى بۇرۇنقى ئافغانىستان ۋە بۇرۇنقى پاكىستان ھازىر يوق. ئۇجايلاردا ھەركىم ئۆز جېنىنىڭ

قايغۇسىدا تۇرۇۋاتقان مۇشۇ پەيتتە، ئۇ جايلارغا ھىجرەت قىلىپ بارغانلار نېمە ئىش قىلماقچى؟

ئۇيغۇرلار ٣٠ يىلدىن بېرى ئافغانىستانغا ۋە پاكىستانغا ھىجرەت قىلىۋاتىدۇ. ھازىرغا قەدەر ئۇلار ۋەتەن ئىچىدە ياكى سىرتىدا ۋەتەن ئۈچۈن، دىن ئۈچۈن بىرەر ئىش قىلالىدىمۇ؟ ۋەتەندە يۈز بەرگەن ئۇيغۇر-خىتاي توقۇنۇشلىرىدا ئافغسانىستاندا ياكى پاكىستاندا تەربىيە كۆرگەنلەردىن بىرەرسى بارمۇ؟ ئۇلار قېنى؟ ئۇلار چەتئەلگە نېمىشقا چىققان؟ ئەگەر ئۇلار ۋەتەنگە قايتىپ ئۇ جايدا بىرەر ئىش قىلالمىسا چەتئەلگە نېمىشقا چىقىدۇ؟ قورساق باققىلىمۇ؟ ياكى جاھان كەزگىلىمۇ؟

ھىجرەت قىلىپ چەتئەلگە چىققان ئۇيغۇرلارنىڭ پات يېقىندا ۋەتەنگە قايتالمايدىغانلىقى، قايتقان تەقدىردىمۇ ئۇلارنىڭ ھالاكەتكە ئۇچرايدىغانلىقى ئېنىق تۇرۇپ ئۇلار يەنە نېمىشقا چەتئەلگە چىقىدۇ؟

شېھىتلىق ئۆلۈمنى تىلەش ھەر قانداق بىر مۇسۇلماننىڭ ئارزۇسى. ئەمما بىرەر ئىش قىلىپ ئاندىن شېھىت بولۇش ئەسلى مەقسەتتۇر. مەقسەت شەھىت بولۇشلا بولسا، بۇنىڭغا ۋەتەندە تۇرۇپمۇ يەتكىلى بولىدۇ ئەمەسمۇ؟

نېمە بىلەن قوراللىنىش كېرەك؟

ئەڭ ئاۋۋال ئىلىم-مەرىپەت بىلەن قوراللىنىش كېرەك. ئىلىم-مەرىپەت بىلەن قوراللىنىش دېگەن كىچىك تېما ئەمەس. ئۇ دىننى توغرا چۈشىنىشتىن باشلاپ ھازىرقى دۇنيا ۋەزىيىتىنى چۈشىنىش، مۇسۇلمانلارنىڭ كېسىلىگە توغرا دىئاگنوز قويۇشنى بىلىش ۋە ئۇنىڭ دورىسىنى بىلىش، ھازىرقى ئەسىردە نېمە بىلەن قوراللىنىش لازىملىقىنى بىلىش ۋە ئۆگىنىش قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

خۇددى ئىنساننىڭ تېنىگە كېسەل يەتكەندەك، ھازىر ئىسلام دۇنياسىغا كېسەل تەككەن ۋە ئېغىر كېسەل دەردىدە كۆرپىگە چۈشۈپ قالغان. كېسەلدىن ساقىيىش ئۇنىڭ شىپاسىنى تېپىپ داۋالىنىشتىنمۇ بۇ كېسەلگە توغرا دىئاگنوز قويۇشقا باغلىق ئىش.

خۇددى شۇنىڭدەك، ھازىرقى زامان بىزگە ئوخشاش ئاجىز مىللەتلەرنىڭ قورال كۈچىگە تايىنىپ بىرەر ئىش قىلالايدىغان ۋاقتى ئەمەس. بۇ دېگەنلىك چېكىنگەنلىك ياكى قورقانلىق ئەمەس، بەلكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا ئەگەشكەنلىك ۋە ئۇنىڭ تاكتىكىسىدىن پايدىلانغانلىقتۇر. چۈنكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مەككىدە كۇففارلارنىڭ شۇنچىلىك كۆپ ئەزىيىتىگە ۋە دۈشمەنلىكىگە ئۇچرىغان بولسىمۇ، ئۇلارغا ۋاقىتىنچە تىغ تەڭلىمىگەن. پەقەت مەدىنىدە ئىسلام دۆلىتى قۇرۇپ، مۇسۇلمانلارنى قۇدرەت تاپقۇزۇپ بولۇپ ئاندىن دۈشمەنگە قارشى ئۇرۇش ئاچقان. مانا بۇ ھېكمەت، مانا بۇ ئەقىل-پاراسەت.

زامان، شارائىت ھەمىشە مۇشۇنداق بولىدۇ، دەپ ھېچكىم ئېيتالمايدۇ. زامان چوقۇم ئۆزگىرىدۇ، خار بولغانلار ئەزىز، ئەزىز بولغانلار خار بولىدىغان ۋاقىتمۇ كېلىدۇ. پەلەكنىڭ چاقى ھەمىشە شۇنداق ئايلىنىپ كەلگەن. بۇ خۇددى بۇرۇن ئۈچ قىتئەگە ھاكىمىيەت يۈرگۈزگەن قۇدرەتلىك،

شاڭ-شەۋكەتلىك مۇسۇلمانلارنىڭ ھازىرقى ھالىغا چۈشۈپ قالغىنىغا ئوخشاش بىر ئىش.

ئۆتكەن ئەسىرنىڭ ئوتتۇرىلىرىدا ۋە ئاخىرلىرىدا ئۇيغۇرلارنىڭ قولىغا خېلى ياخشى پۇرسەتلەر كەلگەن بولسىمۇ، بىلىمسىزلىكتىن ئىبارەت ئۇلارنىڭ ئەشەددىي دۈشمىنى ئۇلارنى مەغلۇپ قىلغان ئىدى. بۇنىڭدىن مەلۇمكى، ئۇيغۇر مۇسۇلمانلىرى ھەممىدىن ئاۋۋال ئۆزلىرىنىڭ بىلىم سەۋىيىسىنى كۆتۈرۈشكە مۇھتاج.